

Vluchteling in huis? Een handreiking

Waar moet je aan denken, als je een vluchteling in je eigen huis een plaats wilt bieden?. De komst van stijgende aantallen asielzoekers naar Nederland roept veel reacties op. Het is prachtig en hartverwarmend te zien hoeveel mensen zich bereid tonen in hun eigen huis een plek aan vluchtelingen te bieden.

INLIA * heeft veel ervaring met de opvang van vluchtelingen. De afgelopen 25 jaar hebben we duizenden vluchtelingen opgevangen en hen en particuliere gastadressen begeleid. Graag willen we de hierdoor opgedane expertise delen met eenieder die overweegt in eigen huis een vluchteling(gezin) gastvrijheid te bieden. Zo kunt u wellicht valkuilen vermijden en teleurstellingen voorkomen.

* INLIA staat voor: Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers. We zijn een netwerkorganisatie van en voor geloofsgemeenschappen die asielzoekers en vluchtelingen in nood helpen.

Verwachtingen en cultuurverschillen

Er zijn veel praktische zaken om rekening mee te houden, die staan onderaan dit artikel. Hier gaan we eerst in op de gang van zaken bij u thuis. Het is handig op een rijtje te zetten welke verwachtingen er zijn over en weer. Wat staat u voor ogen? Hoe lang wilt u iemand opvangen? En hoe ruim mag diegene gebruik maken van het huis? Zit hij of zij 's avonds bij u in de huiskamer, of liever op de eigen kamer? Hoe hard mag de tv eigenlijk? Wilt u dat uw gast dezelfde tijden aanhoudt als u wat betreft opstaan en slapen? Hoe gaat het als u op vakantie gaat, of een weekendje naar uw zieke vader moet? Blijft de gast bij u thuis achter, of heeft u dat liever niet? Als u dit soort zaken voor uzelf op een rijtje heeft, kunt u daarover praten met degene die bij u in huis komt. En kunt u checken wat diens verwachtingen zijn.

Daarbij is het goed om te weten dat veel vluchtelingen getraumatiseerd zijn. Is dat bij uw gast het geval, informeer u zelf dan over wat dit betekent. Denk alleen maar aan het feit dat getraumatiseerde mensen bij een plotselinge beweging of geluid overstuur kunnen raken. Of kunnen gillen in hun slaap. Laat uw situatie dat toe? Dit kan een zware belasting zijn. Voor uw kinderen bijvoorbeeld, of uzelf.

Uw gast(en) heeft (hebben) mogelijk heel andere gebruiken en eetgewoonten dan u. Ook dat is een belangrijk gespreksonderwerp. Eet uw gast met u mee, of kookt hij of zij voor zichzelf, of kookt u om beurten voor elkaar? Misschien mogen ze bepaalde dingen niet eten, of zijn ze gewend aan andere tijden. Wilt u of wil uw gast bidden voor het eten? Zijn er vastendagen?

In veel landen is het een kwestie van beleefdheid om niet rechtstreeks te zeggen wat je ergens van vindt. Zo kan het zijn dat iemand varkensvlees weigert omdat hij dat niet mag

eten, maar dat niet uitspreekt. Het kan er ook toe leiden dat iemand niet uitspreekt dat hij het ergens mee oneens is of dat iets niet klopt dat u voor waar aanneemt. In veel landen wordt onze manier van communiceren als te 'direct' ervaren.

Andersom hebben wij in ons land ook bepaalde opvattingen over wat wel en niet kan. In andere landen en culturen heeft men soms bijvoorbeeld een heel andere manier van kinderen opvoeden. Als u een gezin in huis neemt, is het dus goed u te realiseren dat er verschillen kunnen zijn tussen de manier waarop uw gasten hun kinderen opvoeden en de manier waarop u dat zelf zou doen.

In Nederland is samenwonen heel gewoon en is ook het homohuwelijk ingeburgerd. In veel andere landen niet. Ongehuwd samenwonen is in veel landen een schande, het homohuwelijk uit den boze. Als u uzelf op de hoogte stelt van de cultuurverschillen tussen u en uw gast(en), bent u daarop voorbereid.

Praktische punten die van belang kunnen zijn

Heeft u een huurhuis, dan mag de vluchteling vaak alleen maar bij u logeren. Kamers onderverhuren is vaak niet toegestaan. En: als mensen zich op uw adres bij de Gemeentelijke Basisadministratie laten inschrijven, kan dat u problemen opleveren met eventuele huurtoeslag of zorgtoeslag. In het geval van een bijstandsuitkering kan ook logeren moeilijkheden geven. Overleg dus vooraf goed met instanties over wat u wel en niet kunt doen.

Daarnaast is de juridische status van de vluchteling belangrijk. Is het iemand die nog wacht op instroom in de asielprocedure, zit hij in die procedure, mag hij blijven en wacht hij op doorstroming naar een huurhuis, gaat het om iemand die voor de 'bed, bad, brood'-regeling in aanmerking komt? Voor elk van deze situaties gelden andere rechten en plichten. Gaat het om iemand die eigenlijk niet in Nederland mag verblijven aan wie u 'nachtverblijf verschaft', dan moet u dat zelf actief melden bij – zoals dat heet – het bevoegd gezag; dat is de korpschef of de korpsbeheerder. Die laatste is altijd de burgemeester; als u het daar meldt kan die uw melding doorzenden aan de korpschef.

Het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA), dat verantwoordelijk is voor het onderdak en de verzorging van asielzoekers, heeft sinds kort weer een zogeheten Zelf Zorg Arrangement (ZZA) ingesteld. Dat betekent dat mensen geld krijgen van het COA om zelf in hun onderhoud te voorzien, terwijl ze alleen administratief in een asielzoekerscentrum (AZC) worden geregistreerd. Kan uw gast hierop aanspraak maken, dan is het goed u op de hoogte te stellen van de voorwaarden. En als uw gast leefgeld van het COA ontvangt, verlangt u dan dat uw gast een gedeelte daarvan aan u afdraagt voor 'kost en inwoning'? Het is goed ook daarover duidelijke afspraken te maken.

Medische zorg aan vluchtelingen is niet per definitie afdoende geregeld. Tijdens het verblijf onder verantwoordelijkheid van het COA is iedere vluchteling automatisch verzekerd voor ziektekosten en kan hij een beroep doen op het [Gezondheids Centrum Asielzoekers](#) (GCA). Als uw gast nog niet in procedure is, of is afgewezen, is hij mogelijk onverzekerd. Naar wie kan hij toe als medische hulp nodig is? Of als hij kiespijn heeft? En wat te doen bij acute psychische nood? Over de regeling 'medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerbare vreemdelingen' kunt u [hier](#) meer lezen.

Zijn er kinderen bij, dan moeten die naar school. De leerplicht is namelijk ook op hen van toepassing. Dat hoeft u niet te regelen, dit is een verantwoordelijkheid van het COA.

Voor hulp bij juridische zaken kan uw gast – afhankelijk van de situatie - terecht bij een lokale werkgroep van Vluchtelingenwerk of bij het bureau van INLIA (zie verder het [Juridisch spreekuur](#)).

Samengevat

De belangrijkste punten nog even op een rijtje.

Verblijfsduur & condities bij u thuis:

- hoeveel lang wilt u iemand opvangen
- hoe ruim mag diegene van uw huis gebruik maken (tijden, ruimtes etc.)
- afspraken ('huisregels')
- wat gebeurt er als u weg gaat/moet

Mogelijke verschillen in:

- gebruiken en beleefdheidsvormen
- eetgewoonten
- normen

Verdere belangrijke praktische zaken:

- Heeft u een huurhuis, huurtoeslag, zorgtoeslag of een uitkering: check de regels en consequenties van het opvangen van een vluchteling.
- Welke verblijfsstatus heeft de vluchteling en aan welke procedures moet hij voldoen?
- Is medische zorg geregeld?
- Zijn er kinderen – waar gaan ze dan naar school?
- Wie helpt met juridische zaken?